

MONSTRØSITET

Leder
Af Direktør Thorkild Olsen

Tre små breve

Kære Over-educated'e Under-performer'e

Først tak for Jeres mange henvendelser som reaktion på OU-avisen (avis Venire nr. 13), hvor I ikke bare oplever Jer genkendt, men samtidig i kor råber hurra for endelig at blive revet fri af den allesteds nærværende og omklamrende "primadonna" betegnelse. At under-præstere til trods for ihærdighed og professionalisme er en rædselsfuld tilstand, som kræver opmærksomhed. Som det ene. Som det andet er der ingen simple analyser eller populære kategoriseringer, der kan indfange OU-fænomenet. Tilstande af resignation, bitterhed, skinger stemme, krakilsk, sødladen med glasur på og over-ansvarlig-over-anstrengt er kommunikation om at noget afgørende er på spil. Hvad det er kommunikation om, fremdrages via – og kun via – samtalen. Når det er sagt med henvisning til det fælles anliggende, så bliver det også muligt på denne plads at adressere en mere personlig OU-opmærksomhed. Der tegner sig nemlig et mønster. Hvis I bliver bedre til at iagttage, hvor præcist Jeres professionelle forfængelighed er størst (eller mest hellig), så bliver det mere muligt fortsat at gå på arbejde i en bedre version af sig selv. For slet ikke at tale om at undgå det, som den svenske sociology Roland Paulsen kalder 'tomt arbejde'. Tomt arbejde ikke

som udtryk for modstand mod at arbejde, men simpelthen at have for lidt at lave – hvorfor man så finder på opgaver, som i sidste ende kan være svære at beskrive konkret nytten af. Så går tiden i stedet med at opdatere blogs, linkedin profiler, web-køb og møder uden indhold.

Kære Peter Birch Sørensen

Som formand for Produktivitetskommissionen skulle du måske kaste et blik på ovenstående. Jeg er klar over, at I er langt i Jeres udredning og identificering af, hvor, det I kalder, produktivitetsudfordringen er størst og hvad der skal til for at få genetableret konkurrenceevnen. Måske det er sådan, at I så at sige er tvunget til at arbejde med det store VI. Jeg vil gerne slå et slag for det lille vi. Altså et skarpere og mere fokuseret blik på organisationernes aktuelle bevægelser. Og i sidste ende den enkeltes evne til at bevæge sig derhen, hvor produktiviteten højes. Jeg tror i mindre grad på det store program. Jeg har derimod stor fidus til de mange små programmer, hvor de allerlavest hængende frugter plukkes med viden om, at der ligger arbejdsguld på gaden. Der går højtuddannede, dedikerede mennesker rundt, der har for lidt at lave eller som laver det forkerte. Få nu dem sat i scene. En mere oplagt win-win-situation er vanskelig at opdrive. I et lidt bredere

perspektiv eksisterer der en læringsmæssig sårbarhed i organisationerne, da strækket mellem den enkeltes erfaringer/viden på den ene side og kravet om evige forbedringer på den anden er stort. Dette stræk kan der bedst arbejdes med, i lyset af det kommende krav om øget produktivitet, ved at designe mindre eksperimenter, hvor dem vi i Villa Venire kalder "first-followers" inviteres med.

Kære 'forvaltere' af de narrative metoder

Som I kan se, er der nok at tage fat i. Men skulle vi ikke samtidig en gang for alle få det narrative projekt revet fri af de normative harmoni-klør, hvor intentionerne står pænt på rad og række og er klar til at blive bevidnet. Der er, for mig at se, ingen vej uden om en dybt avanceret narrativ praksis, når vores erfaringer mødes med begreber om 'det næste'. Men denne praksis refererer ikke primært til simpel stilladsering eller søgen efter "det alternative plot". Den refererer også hertil – og i endnu højere grad til magt, monstrositet, opgaveløsning, styring af velfærd og organiseringsbevægelser. For slet ikke at tale om de neuro-biologiske betingelser for overhovedet at virke. Det er nemlig det, det handler om: Virkekraft og Virkeliggørelse!

Hvorfor om monstrøsitet

2013 har været året, hvor begrebet monstrøsitet for alvor er slået igennem i Villa Venires ordrebog. Som nyt begreb har monstrøsitet haft en umiddelbar direkte appel til mange af vores kunder. Monstrøsitetsordet signalerer stærkt om en alternativ måde at beskrive "noget ekstremt". Ordet træder til, hvor gængse beskrivelser hører op. Med monstrøsitet i overskriften er der med ét ikke tale om kendte fænomener som meningstomrum, voldsomme hændelser, metaltræthed, håbløshed eller kaos.

Som anvendt begreb har monstrøsitetsordet således i sig selv fungeret foregribende, ved at anvise alternative måder at betragte visse elementer af arbejdslivet på. Det har bevist sig selv gang på gang. I vidt forskellige sammenhænge. Så som hos tre skolefritidsordninger, der fusionerede. Eller hos et tværfagligt team af højtydende specialister, der underperformede. I et stærkt fagligt miljø under afvikling. Og i adskillige organisationer, der proaktivt ville udvide organisationens åbenhed overfor det monstrøse. Monstrøsitet bliver alle steder uden videre taget i anvendelse som et samleord, der oplyser og indrammer det unikke og ukendte. Ordet springer ubesværet frem, når der er brug for det. Sommetider i bestræbelsen på at øge tolerancen for det uforståelige, der overgår os. Sommetider i forsøget på at overleve det, der knapt er tåleligt. Sommetider i længslen efter at kunne håbe for fremtiden igen. Sommetider i ønsket om at kunne håndtere de evige forandringer uden at miste fornemmelse af fremskridt.

Monstrøsitet er nemlig ikke kun skræmmende – det er også et potentiale, en overgang, et mellemrum – der kan føre til hvad som helst. Som en

chef eftertænksomt formulerede det: "Nu ved jeg, at når noget er monstrøst, har jeg brug for en sovepille og en monsterven at tale med". Dermed sagt, at når vi møder det monstrøse, er det virkelig krævende og der er vitterlig brug for ethvert hjælpemiddel, der giver ro i kroppen – så som en eller anden "sovepille" og venner, der også taler "monstrøsitet". En chef, der accepterer, at vi ikke kan gribe ind, der hvor monstrøsiteten råder. En i netværket, der minder en om, at det monstrøse ikke varer ved, at det går over og bliver til noget, vi kender og kan håndtere. En kollega, der husker os på, at det monstrøse ikke er et ondt monster, der huserer – men er noget, vi endnu ikke ved, hvad er.

Over tid er monstrøsiteten som begivenhedsfilosofisk teori således blevet et anvendt begreb, der kan tænkes videre og dybere med. Det er ikke sket af sig selv, men i samarbejdet med alle jer, der har åbnet dørene for os og begrebet. Hver gang monstrøsiteten er blevet præsenteret ude hos jer, er der lagt nye ord til en kompleks monstrøsitetsforståelse for adfærd i uhyre vanskelige situationer. Der er opstået reelle erfaringer med monstrøsitet, netop når og fordi ordet blev bragt ind i praksis, hvor det ikke var i forvejen. Selvom monstrøsiteten selvfølgelig var der! Med et citat fra Reinhart Kosellecks bog "Begreber, tid og erfaring" kan det forklares således: *"Netop fordi begreberne lagde utydelige, skjulte erfaringer til rette, indeholdt de et prognostisk potentiale, som aftegnede en ny forventningshorisont. Det handler altså ikke om begreber, der registrerer erfaring, men om begreber, som skaber erfaring."*

Monstrøsitetens positive effekt - som et begreb, der kan anvendes direkte i praksis - har gjort det endnu mere væsentligt at tænke sig godt om. Derfor har vi bedt Louise Windfeldt Holt, der som en af de ganske få herhjemme kan skrive en sådan artikel, skrive en filosofisk artikel om monstrøsitet til avisen. Artiklen er et fantastisk vue over monstrøsitet teoretisk set og igennem fortællinger og eksempler. **Læs på side 4**

Rundt om i avisen har vi endvidere spredt små tankebobler, der på forskellig vis illustrerer monstrøsitet. **Start på side 7**

Dogmer som en anden måde at lære på

Avisens anden lange artikel er skrevet på baggrund af et længerevarende ophold i Villa Venires maskinrum, hvor vi meget ofte anvender dogme-træning, dogme-øvelser og dogme-rammesætninger. Louis Vingaard Jensen har skrevet den samlende artikel om vores dogmepraksis, vi håber kan inspirere og aktivere til dogme-praksis i mange andre uddannelses- og udviklingssammenhænge. Dogmer virker nemlig - de gør det nemmere at vide, hvad man lærer og nemmere at træne det rigtige. **Læs på side 8**

artikel af Cand. Psyk. Louise Windfeldt Holt

MONSTRØSITET

Ulve-drengen Mowgli

Junglen er stængt for mig og Landsbyens Porte stængt. Hvorfor? Som Mang¹ flagrer mellem dyrene og Fuglene, saaledes flagrer jeg mellem Landsbyen og Junglen. Hvorfor? Jeg danser paa Shere Khans Hud, men mit Hjerte er meget tungt. Min Mund er skaaret og saaret af Stenkast fra Landsbyen, men mit Hjerte er meget let, fordi jeg er kommen tilbage til Junglen. Hvorfor? Disse to ting strider i mig som Slangerne strides om Foraaret. Der kommer Vand ud af mine Øjne: og dog ler jeg, medens det falder. Hvorfor? Hele Junglen ved, at jeg har dræbt Shere Khan. Se til, se nøje, Ulve! Aha'! Mit Hjerte er tungt af Ting, som jeg ikke forstaar!

¹ Mang refererer til Flagermus

Rudyard Kipling (1927), Junglebogen
- passage fra "Mowglis Kvad"

Mowgli. Menneskebarnet, opvokset blandt ulve, del af et kobbel. Menneskebarnet, der møder et ingenmandsland i sit velkendte hjemsted. På vej til at blive Menneske, må han spørge sig selv; Hvor hører jeg til? Endnu bedre (og lidt mere postmoderne) bliver historien selvfølgelig, hvis Mowgli spørger sig selv; Kan jeg høre til alle steder?

Dette er en gammel historie. Historien handler om dette at *blive menneske*. Og nej, vi taler jo knapt nok længere om at *udvikle* os. Vi bruger derimod ordet at *blive*, bestemt ikke i betydningen at forblive, men i betydningen at blive en anden. Måske taler vi endda så meget om det, at det er ved at blive Old School, dette at blive en anden? For er vi nogensinde nogen, hvis vi hele tiden er i gang med at blive til nogen?

The Making of Monstrous Children

En dreng bevæger sig rundt i junglen. Mowgli bevæger sig som ulvene. Han er ikke en ulv, men bevæger sig i Ulvenes verden. Han gør det ulve-agtigt. Han tager rummet, junglen, til sig med sin menneskekrop. Mowgli er vist ikke i gang med at finde tilbage til en egen verden, men

¹ Deleuze, Gilles (1995): Negotiations, 1972-1990. Colombia University Press, New York, p. 6

² Derrida, Jacques (1995): Archive Fever – a Freudian impression. The University of Chicago Press, US, p. 101 Press, New York, p. 6

³ Derrida, Jacques (2008): The Gift of Death and Literature in Secret. University of Chicago Press, US, p. 108

vi bliver da også syge af det i længden, pointerer Derrida. For ham er det imidlertid med blik for uafgjorte, paradoksale erfaringer, at vi kan sige noget om forholdet mellem det kendte og det ukendte. Og kan sige noget om, hvordan forandringer i koder for subjektivitet netop afhænger af uigenkendelige ‘in-humane’ former for adfærd, der støder os moralsk, men som måske også åbenbarer etikken for os. Det etiske her forstået som den relation, vi har til andre, og som netop bygger på et paradoks; jeg må anerkende den anden, den der er mig fremmed og anderledes, ved at navngive og inkludere i fællesskabet, og samtidig er jeg forpligtet til netop at efterlade denne anden en radikal andethed. Paradokset her er ikke noget vi kan træde ud af; paradokset udgør betingelsen for

” den enkeltes forhold til sig selv, men her er tale om et selv-forhold, der indebærer muligheden af en unik, omend uigenkendelig, adfærd

en relation. Med andre ord, så kan alt ikke oversættes og forenes i ‘det samme’. I det øjeblik, at den anden, the Other, gøres fuldt genkendelig, stemples på godt og ondt, er denne andens radikale andethed gået tabt. I hvert fald for fællesskabet. “Inklusion” fuldent i højeste potens og Monsteret tæmmet. At blive givet et marginaliseret navn (gal, taber, nasser, ravnemor) foregår netop som en inkluderende bevægelse i hierarkiserede strukturer af betydninger. Derrida er optaget af, og det er han vitterlig, hvordan mennesker udraderer det, der er anderledes. Ikke så meget ved at ekskludere, men snarere ved at inkludere.

Og hvordan håndterer man så det i én selv, der ikke har én tydelig stemme? Hvordan i alverden optegne et billede af et Jeg midt i situationer og inderligheder, der forløber skitserende og fabulerende? Hvordan kan Abraham forsvare sig selv og sit intenderede forsøg på at dræbe den, han elsker mest af alle mennesker, sin søn? Når Derrida fortæller historien om Abraham, er det ikke for at henvise til et Freudiansk Ubevidste eller udpege psykologien ved fundamentalisme. Hans ærinde er at gøre mennesket til andet og mere end et rationalitet, transparent handlende væsen, der altid kan gennemskue og formidle sig selv, sine motiver, værdier og intentioner. For Derrida findes der ikke et menneskeligt regnestykke, der i sidste ende kan gå op. Identitet har altid mere end een pris og har aldrig en entydig skabelsesberetning. Spørgsmålet er, hvorvidt vi griber tvivlen og tør agere uigenkendeligt for os selv og for andre – hvorvidt vi i perioder kan udholde det uvisse og hvordan vi kan leve i sociale strukturer uden altid at have mulighed for at optegne en skarp moralsk eller segmenteret kontur af os selv. Med andre ord, hvordan lever man i det sære, monstrose spænd mellem singulært og genkendeligt?

Monstrose assemblages

Gilles Deleuze har også sin Morder. Eller rettere, han får en Morder forbundet med sin filosofi gennem litteraten Claire Colebrook. I sin Deleuzianske læsning af romanen American Psycho, beskriver hun,

Forsættes på side 6

Beslutningens monstrositet

Igennem filosofien Jacques Derridas tekster, har erfaringer af et ingenmandsland at gøre med monstrositet. Ikke sådan at forstå at Mowgli bliver Monsteret, men snarere at Mowgli ikke helt kan begribes som moralsk genkendeligt individ og bliver monstros. Der er noget ved hans historie og måske hans handlinger, hvis tolkning ikke ligger lige for. For Derrida handler dette ikke om, hvorvidt Mowgli skjuler sine intentioner, men snarere om, at vi ikke altid kan genkende os selv eller retfærdiggøre os selv. For Derrida er sondringen mellem beslutninger og valg altafgørende. Enhver beslutning indebærer paradokser og er betingelsen for dét at kunne agere ansvarsfuldt som menneske. Et valg er et valg mellem forskellige scenarier, vi kan se for os. Scenarier, der udspringer af moralske eller juridiske strukturer, som vi kan forudsige og genkende. En vej for og imod. En fornemmelse af eller viden om konsekvenser. “Hvad er der i det for mig?”. Med valget kan vi træffe rationelt baserede valg. Eller prioriteringer, hvor dette ene er vigtigere end dette andet. Anderledes med beslutningen, som er ansvarlighedens mulighed, altså muligheden der opstår i at træde dér, hvor holdninger og moral bliver uklare og tvetydige og ikke fremstår rene. Derrida trækker her på den gammeltestamentlige historie om Abraham og hans respons(ability) over for det ukendte i ham; Gud, eller; det, hvis blik jeg mærker, og som jeg ikke ser; det, hvis kalden-på-mig, jeg ikke forstår baggrunden for og hvorom jeg intet kan sige. Eet af Abrahams eksistentielle spørgsmål handler netop om denne usynlige relation til noget i ham selv, her kaldet Gud, som han ikke forstår, men som han føler han må adlyde. Og som han føler sig forpligtet over for. I al hemmelighed. Det bringer ham i fare – for enten at blive Morder eller Gudsbespotter. Det er her dilemmaet, paradokset, aporiaet, opstår. Enten må Abraham forråde sit folk, sine elskede og sin søn Isak (miste ham og blive Morder), eller også må han forråde Guds uforståelige kalden ham til singulær eksistens (miste Gud i sig). Og nej, ingen bliver dræbt – men vi er tæt på.. Derridas måde at beskæftige sig med monstrositet på, det, vi ikke kan genkende hos os selv eller hos andre, kredser om, hvordan mennesker forvalter subjektivitet gennem ansvarlighedens paradoks. Og hvordan man lever med uigenkendelighed.

”God is the name of the possibility I have of keeping a secret that is visible from the interior but not from the exterior. As soon as such a structure of conscience exists, of being-with-oneself, of speaking, that is to say of producing invisible sense, as soon as I have within me, (...) a witness that others cannot see, as soon as there is secret and secret witnessing within me, and for me, then there is what I call God (...). He is that structure of invisible interiority that is called, in Kierkegaard’s sense, subjectivity.” ³ (Jacques Derrida, 2008)

At beskæftige sig med subjektivitet er ikke at insistere på et subjekt. Hemmeligheden, the (secret)secrecy, som Derrida skriver om, handler om den enkeltes forhold til sig selv, men her er tale om et selv-forhold, der indebærer muligheden af en unik, omend uigenkendelig, adfærd – eller beslutninger, der ikke passer ind i gængs opfattelse af, hvad et menneske kan sætte sig i stand til at gøre. Det, der kommer i spil er identiteten, altså de kategorier, hvorigennem vi identificerer, benævner og genkender hinanden. For det gør vi jo i sidste ende, identificerer. Og Derrida sender os derhen, hvor det ikke kan afgøres endeligt, hvori det rigtige og det gode består. Dér, hvor loyaliteten over for den ene kun kan opretholdes i kraft af illoyalitet over for den anden, eller de andre. Det giver sig selv, at her er tale om en temmelig ubehagelig tilstand at skulle udholde, og

han bevæger sig af spor, der åbenbarer Landsbyen for ham. Landsbyen er en verden, der åbner sig for ham. Eller gør den? Mowgli må have været landsbytossen. Den, der blev født af en indfødt og hvis liv foregår i et vildfarent limbo. Han er helt sikkert stærk. Han kunne være smuk. Måske er han grim med arret krop og rådne tænder. Det mindst skræmmende ved Mowgli er imidlertid ikke, hvordan hans krop måske ser ud. Det skræmmende er måden, han bevæger sig på, og alt det han kan og ved med sin jungleagtige krop. Det skræmmende ved Mowgli er, at han ikke formidler denne kunnen og denne viden. Det allermost skræmmende ved Mowgli er, at han ikke udtaler sit eget navn korrekt. Hvordan kunne dette monstrose drengebarn nogensinde komme fra vores verden? Hvordan kunne han nogensinde finde vej tilbage hertil? Ledte han efter os eller faldt han over os? Tog han en livslang omvej eller tog han vores kultur bagfra, ubemærket og en passant? Vil han nogensinde tage Ordet til sig?

”I saw myself as taking an author from behind and giving him a child that would be his own offspring, yet monstrous. It was really important “ it to be his own child, because the author had to actually say all I ‘‘im saying. But the child was bound to be monstrous too, because it resulted from all sorts of shifting, slipping, and hidden emissions that I really enjoyed. (...) (Nietzsche) gets up to all sorts of things behind your back. He gives you a perverse taste for saying simple things in your own way, in affects, intensities, experiences, experiments. It’s a strange business, speaking for yourself, in your own name, because it doesn’t at all come with seeing yourself as an ego or a person or a subject. Individuals find a real name for themselves, only through the hardest exercise in depersonalization, by opening themselves up to the multiplicities everywhere within them, to the intensities running through them. (...) it’s depersonalization through love rather than subjection.”

¹ Gilles Deleuze in Negotiations, 1972-1990 - passage fra "Letter to a Harsh Critic"

“We will wonder what he may have kept of his unconditional right to secrecy, while at the same time burning with the desire to know, to make known, and to archive the very thing he concealed forever. What was concealed? What did he conceal even beyond the intention to conceal, to lie, to perjure?

We will always wonder what, in this *mal d’archive*, he may have burned. We will always wonder, sharing with compassion in this archive fever, what may have burned of his secret passions, of his correspondence, or of his “life”. Burned without him, without remains and without knowledge. With no possible response, be it spectral or not, short of or beyond a suppression, on the other edge of repression, originary or secondary, without a name, without the least symptom, and without even an ash.”

² Jacques Derrida in Archive Fever – a Freudian impression

I lyset af begivenhedsfilosoffernes tekster, findes monstrositet ikke som en person, ting eller ide, der defineres som mærkelig, frastødende, forvrænget eller chokerende. Monstrositet er ikke nødvendigvis det Nye, der slår ned som et tydeligt lyn fra en klar himmel og overrasker os. Monstrositet skal her snarere forstås som destabiliserende erfaringer af liv og som det, der virker i det usynlige – ikke som det gemte, glemte og udtalte, men som det, der virker i os, selvom det hverken har et navn eller giver os et navn. Hos Derrida særligt i kraft af beslutningens paradoksalitet. Og hos Deleuze i møder mellem ‘intensiteter’, assemblages og hybrid-sammenhænge, der sætter os i bevægelse.

hvordan romanen lykkes med at opløse gængse grænser mellem det gode (i os) og det onde (i de andre). De værdier, overbevisninger og trends, som hovedpersonen Patrick Bateman er ’komponeret’ af, er de selvsamme, der florerer i og definerer normalsamfundet. Snarere end at agere reaktivt og ty til essentialiserende evalueringer af os selv og andre, så handler det for Deleuze om at aktivere kræfter, affekter og begreber, der fungerer affirmativt (bekræftende) over for det, der får livet til at vokse. Og det er det, kunsten og filosofien kan. Med historien om endnu en morder, sætter romanen spotlight på de strukturer, vi lever i og genkendes i som subjekter, som gode eller onde mennesker. Her handler det imidlertid ikke om beskrivelsen af et subjekt, der møder anerkendelse af sit personlige liv, men om individualationer (uden subjekter), der møder hinanden, møder forskel som sådan og derved bliver anden. Bliver til. Det der *er*, *er* i kraft af mødet med noget andet. Det er hybriderne, assemblages af heterogene elementer og sammenhænge, der skaber tilblivelse.

” denne sanselige længsel (der ender med at blive dekadent sanse-pornografi);

Becoming assemblages er reelt at tage en strikket théhætte på hovedet , sætte lidt blomster i den, sætte sig på hug under en busk. Det virker, når et barn siger: ”heksen ligner pigens mor”. Det virker, idet et Jeg kender en person (en anden piges mor) og dette Jeg kender sammenhængen (skattejagt) og kender stedet (stien til vandet). Jeg et tøver. Jeg kender ikke denne hybrid. Jeg kender ikke denne komposition. Jeg har intet skema for handling. De voksne går videre. Barnet har det underligt, vender sig lidt om. Heksen sidder stadig. Den kryber nærmest. Ind bag buskene. Hvor går den hen, når jeg ikke kan se den? Om aftenen ses morens mund. Skumfiduser. Een drypper på morens hud og huden går lidt i stykker. Ild kan være farligt. Hekse er løgn. Hvor går den hen, når Jeg ikke kan se den?

Deleuze og hans tekstfrænde, Felix Guattari, skrev på måder og med begreber, der ville genoplive ’begærs strømme’ ved at bryde det monopol, de mente, at psykoanalysen og en dialektisk filosofihistorie havde haft på definitionen af begær, eller ’desire’. Begær er ikke rettet mod et objekt og fordrer ikke et subjekt. Begær er hverken en væren eller en ikke-væren, et tilstedevær eller et fravær; det er bevægelse, *individuated becomings*, der intet har at gøre med et fænomenologisk, spontant ekspressivt subjekt (eller i det hele taget at gøre med et subjekt). Her skriver Deleuze, i 1977; ”If you tie someone up and say to him ’Express yourself, Friend’, the most he will be able to say is that he doesn’t want to be tied up. The only spontaneity is doubtless of that kind: to not want to be oppressed, exploited, enslaved, subjugated. But no desire has ever been created with non-wishes.”⁴

Hvis Begær ikke skabes med ikke-ønsker, altså negativitet, eller Mangel, hvordan skabes den da så? Og kan man overhovedet beslutte sig for at begære, hvis begæret er en strømmen og ikke en rettetthed mod et

(manglende) objekt? Deleuze bliver ofte karakteriseret som vitalist, fokuserende på selve livet i dets ’ubestemte form’, på *bekræftelse i det multiple* (frem for *dialektisk anerkendelse* af dette ene frem for dette andet). Det betyder imidlertid ikke, at der kan trækkes en lige linie til huserende ideer om *multiple selves*. Vi er ikke ude i person-skabelse. Og det er et af stederne, hvor spændvidden af Deleuzes tekster afviger kraftigt fra, hvad gængse postmoderne samtale-praksisser ser som sit relationelle virkefelt; skabelse af (sprogligt forankret) identitet. Groft sagt svarer arbejdet med dominerende diskurser og marginaliserede erfaringer til det, der hos Deleuze kaldes hhv. segmentariske og molekylære linjer. Det (segmentarisk) kodificerede, diskursive og alment genkendelige hhv. det (molekylære) spraglede, marginaliserede og anderledes. Hos Deleuze er det imidlertid ikke til at komme uden om en tredje linje; flugtlinjen. Det, der virker monstrøst i os, uden at det overhovedet er blevet genkendt og navngivet som ”monstrøst”. Det er det, Deleuze og Guattari også kalder de-territorialisering, det, der stikker af, eller det, der foregår uden kontekst. Det der former sig selv. Det, der *kanne* ende som og i en bestemt form; perciperet af et subjekt og givende et subjekt. Hvor *kontekst* implicerer et *subjekt*, *der bliver til nogen*, *idet hun ser (sig selv se) et noget*, så er subjektivitetsprocesser for Deleuze et spørgsmål om assemblages – heterogene sammenrend af stofligheder; negle, stemmer, blik, tanker, hastigheder, stoflighed og rytmer. Det er et spørgsmål om at finde frem til de arrangementer, de steder, miljøer, materialer og sammenhænge, hvor flugtlinjer kan foregå. Kan de ses? Kan de fortællses? Kan de mærkes? Sorg. Forelskelse. Uforståen. Angst. Hvor er alt det? Og hvad stiller jeg op, hvis jeg ikke kan begribe mig selv i det, der griber mig? Her handler det aldrig om umiddelbart at mærke, hvad der rører sig i os. Det handler om at gøre sig værdig til begivenheden. Hellere stå med ryggen mod muren, ansigt til ansigt med det overvældende og gøre det formløse til ens eget, end stå med ryggen til det, der overvælder, fordi vi forveksler dets skitse med et færdigt, uvelkomment billede.

Den billedligt syge

Å propos at mærke noget. Deleuze og Guattaris tekster rammer plet lige ind i en kollektiv længsel efter at mærke os selv – og deri ligger at mærke kroppen, og sikkert også mærke andres kroppe. Det kropsligt forankrede subjekt, som på mange måder blev tabu med social konstruktionismen, har sin gang i diskurserne igen. En teknik som Mindfulness er et eksempel på, hvordan vi forsøger at svare på spørgsmålet; hvordan mærker jeg mig selv? Dette spørgsmål er blevet centralt i dag. Vi er mindre optagede af samtaler, der drejer sig om *intention* og bliver mere optagede af teknikker, der producerer *intension*. Går vi videre ud af dette spor, toner indsigelserne frem over for denne sanselige længsel (der ender med at blive dekadent sanse-pornografi); hvad med dem, der lider? Hvad med dem, der ikke har tid, penge eller kræfter til at gå i eet med momentet eller lade sig absorbere i begivenheden? Hvad med hverdagens nødvendighed, miljøproblemer og rationaler? Med andre ord; hvor blev den sociale dimension af? Borgerskabet? Er sinds-teknikkernes løfte om det ’mindfulde’ tilstedevær blevet den udbrændende borgers sværmeriske forhold til verden? Hvad er det for et løfte, der florerer i denne konstruktion af en indadvendt nærværende tilstand, hvorigennem alt i princippet skulle kunne passere (bare vi øver os længe nok)? Hvorfor denne længsel? Bliver monstrositet irrelevant som filosofisk begreb med denne længsel efter indre stilhed?

Den koreansk-tyske filosof Byung-Chul Han⁵ mener at vores vestlige samfund undergår et paradigmeskift; fra at fungere immunologisk til at fungere neuronalt. Ifølge Han er det ikke længere helt så relevant at tale

om lydhedssubjekter, der handler ud fra moral og verbet at skulle, men snarere præstationssubjekter, der handler ud fra lyst og verbet at kunne. Den filosofiske, narrative og diskursive opmærksomhed på den anden, the Other, hører til i et immunologisk paradigme, hvor subjektet sorterer, anerkender, bevidner eller udgrænser sine ’socialt importerede’ indre stemmer. Præstationssubjektet er mærket af noget andet, mætheden – frem for inklusionen eller udskillelsen af det fremmede andet. Mætheden. Et hysterisk overmål af kvantitet og pirring. Informations-overload. For meget. I for lang tid.

I et interview fra 1985, taler Deleuze om stress sygdomme ”(...) in which the disorder’s no longer produced by a hostile agent but by nonspecific defensive reactions that get out of hand, or exhausted (...) Perhaps we’re heading toward diseases without doctors and patients (...): diseases with images rather than symptoms, and carriers rather than sufferers. That’s a problem for the welfare system...”⁶

Den sanselige opmærksomhed, som sinds-teknikker i dag frembyder, kan man måske se som et forsøg på at geninstallere et centrum hos den *usynligt syge*, den *billedligt* talt deprimerede syge frem for den *bogstaveligt* talt bakterielt syge. Vi kan se kropslængslen som et forsøg på at geninstallere en kvalitet, et jeg, der kan sondre mellem det ene og det andet, det eget og det fremmede. Denne sanselige opmærksomhed bliver samtidig kombineret med et brændende ønske efter intensitet og her handler det til gengæld om at få masser af den, og altså om kvantitet. Intensitet er noget, vi mener at kunne identificere og noget, vi dagligt kan (ikke skal, men kan!) øve os på at være fyldt af – frem for at være tomt for.

Længslen efter sanselig indre intensitet fanger os på én og samme tid i både et immunologisk og et neuronalt spænd; jeg må arbejde hårdt (med mig selv og for mig selv) for at mærke en masse intensitet og nærvær, så

” Længslen efter sanselig indre intensitet fanger os på én og samme tid i både et immunologisk og et neuronalt spænd; jeg må arbejde hårdt (med mig selv og for mig selv)

jeg konstant kan være mig selv sammen med andre uden at føle jeg skal præstere ’et selv’. Jeg kan fungere alle steder, til enhver tid! For den, der altid skulle makke ret og passe sig ind i folden, må en sådan ’nomadisk’ livsform se tillokkende ud. Og jo, Nomaden er faktisk blevet det nye sort. Når vi nu ved, at vi aldrig når i mål, så lad os gøre en dyd ud af det. Men lad os gøre det med stil, med den rigtige termokande, *laid back* på den rette måde og i hvert fald lagt ud på Facebook. Se, hvordan jeg æder verden, rub og stub, nært og fjernt, altid på farten, jeg keder mig aldrig, alt er muligt.

Vita Contemplativa

Hvilke eksistentielle spørgsmål opstår derfor for det hyperresponsive præstationssubjekt? Hvad gør kontorlandskabet som åbent, flydende rum ved os? Har praktiseringen af det evigt netværks-virkende reelt sejret ad

⁴ Deleuze, Gilles (2012): Dialogues II. Continuum, Great Britain, p. 71

⁵ Han, Byung-Chul (2012): Træthedssamfundet. Forlaget Møller, København

⁶ Deleuze, Gilles (1995): Negotiations, 1972-1990. Colombia University Press, New York, p. 132f

helves til med stress, depression og ADHD til følge? Og hvad sker der med monstrositetens betydning som begreb for subjektivitet i dag? Umiddelbart må selve ordet Monstrositet få det sensitive, overbelastede, forbrændte nervesystem op i rødt felt. For det er jo netop selve muligheden af alt det, *jeg kunne blive*, alle disse andre og alt dette andet, *jeg kunne blive*, det er det uendeligt muliges udtømmelige inferno, der skaber følelsen af, at jeg intet kan og intet er muligt; depressionen. Fraværet af respons bliver reaktion på hyperresponsivitet. Præstationssubjektet må vende sig mod sig selv; individuelt og sansedepriveret anstrenger man sig for at tage sanserne tilbage, een for én,

” – selv trætheden skal overkommes for at noget aktivt, noget virkeligt, noget genkendeligt og synligt kan indtræde igen.

denne ene sansning snarere end denne anden. Og for så vidt fungerer sindsteknikkerne ved at installere en kronologi, en seriel sondring. Men vi gør det alene og vi gør det for senere igen at kunne håndtere den anstrengende socialitet, vi ved venter os igen. Trætheden er en individuel tilstand og noget, vi skal ud af, væk fra – *selv trætheden* skal overkommes for at noget aktivt, noget virkeligt, noget genkendeligt og synligt kan indtræde igen. Med andre ord; for at vi kan komme aktivt til syne igen som andet end passivt danderende velfærdsparasitter. Eller?

Byung-Chul Han forsøger at tænke uden om denne polarisering af det aktive og det passive subjekt ved at insistere på en *kontemplativ Vi-træthed*, der adskiller sig fra en isolerende, verdensfornægtende jeg-træthed. Denne verdenstrygge træthed gør det muligt at tøve, den skaber en *sigtbarhed* for langsomme former. Og den stiller spørgsmålstegn ved vores snævre repertoire udi (hyperresponsive) samværsformer, hvor socialitet bliver det flydende og evigt mulige, vi skal restituere fra og samtidig konstant må anstrenge os for at blive set i. Det monstrøse er ikke noget vi opdager i os selv ved at indholdsmættede fortællingerne om os selv, men noget der virker intenst åbnende i os som et blik for verdens langsomme former. Vi må glemme os selv før end noget som helst begynder at virke gennem os i en fortællende form.

”...it’s not a problem of getting people to express themselves but of providing little gaps of solitude and silence in which they might eventually find something to say. Repressive forces don’t stop people expressing themselves but rather force them to express themselves. What a relief to have nothing to say, the right to say nothing, because only then is there a chance of framing the rare, and even rarer, thing that might be worth saying.”⁷

Deleuze in conversation with Antoine Dulaure and Claire Parnet, 1985.

Monstrositetets tankebobbel

Det som krisen føder

Det som krisen føder er gråd i tide og utide

Åget løfter af at kræfterne bare ganske enkelt slipper op okserne ledes væk

marker som mildhed spurvehalsene sluger hjertets mad tankeslid og barkord tilbage det inderlige gråliv

detsomkrisenfødereretfrø

af Katarina Frostenson, Flodtid, Digte, Gyldendal 2011

Monstrositetets tankebobbel

Henkastet, henreven monstrositet

Streets are not life, cities and civilisations are not life, faces even and voices are not life it-self. Life is within, and no man hath seen it at any time. As for our meals, and our man-ners, and our daily dress, these are things exactly like sonnets; they are random symbols of the soul. One man tries to ex-press himself in books, another in boots; both probably fail.

he is like life, at least in this detail, that he is alive. His art is like life, because, like life, it cares for nothing outside it-self, and goes on its way rejoic-ing. Both produce monsters with a kind of carelessness, like enormous by-products; life producing the rhinoceros, and art Mr. Bunsby. Art in-deed copies life in not copying life, for life copies nothing.

Dickens’s art is like life because, like life, it is ir-responsible, because, like life, it is incredible.

Fra C. K. Chestertons bog om Charles Dickens, 1906, udvalgt af Lars Bukdahl, buk Dahl.blogspot.dk

Når dogmer

BEVÆGGER

Dogmer forbinder os med det nye og det anderledes. Dogmer forbinder os med en ny samtaleteknik, en holdning, vi normalt er modstandere af, eller en fremtid, vi endnu ikke kender. Pludseligt kan vi sige og tænke noget andet, end vi kunne før. Dette er bare eksempler på dogmernes potentiale og styrke.

Fortællingen om de dogmer, man anvender og udvikler i Villa Venire, har endnu ikke været fortalt. Derfor skal den nu fortælles, så den kan komme ledere, undervisere, konsulenter og andre interesserede til gavn.

Fortællingen tager udgangspunkt i interviews med Thorkild Olsen, Frederikke Larsen, Jørgen Danelund, Eva Schimmell Raakjær, Stig Schiermer og Christine Secher. Konsulenter og undervisere, der til hverdag arbejder med dogmer i Villa Venire.

Eksempler på dogmer

Den østrigske filosof Ludwig Wittgenstein mente, at vi forstår ordenes betydning, når vi forstår, hvordan de bruges. For at forstå, hvad dogmer kan være, vil jeg derfor vise tre eksempler på, hvordan de bruges.

De første to eksempler stammer fra en undervisnings- og træningskontekst, hvor dogmet anvendes som redskab til læring af en ny samtaleteknik. Det tredje eksempel stammer fra en produktions- og organisationskontekst, hvor dogmet bidrager til produktionen af nye idéer til kommunens strategiplan:

Dogme 1 Coachen skal anvende nøgleord fra coachee i ethvert spørgsmål.

Dogme 2 Coachen stiller kun spørgsmål, der ikke afslører, hvad problemet hos coachee er.

Dogme 3 Halvdelen af ledergruppen skal udelukkende producere argumenter for, at en

hierarkisk organisering i kommunen sikrer mest mulig kvalitet i ydelsen til borgerne. Den anden halvdel skal udelukkende producere argumenter for, at en heterarkisk, netværksbaseret organisering i kommunen sikrer mest mulig kvalitet i ydelsen til borgerne. Derefter battler de to grupper på argumenter, hvor man på alle måde forsøger at fastholde sin gruppes givne standpunkt.

I det første eksempel skaber dogmet fokus på effekten af anvendelsen af nøgleord. I det andet understreger dogmet, at det er muligt at afhjælpe problemer uden at forstå dem. Det tredje eksempel handler om, at når begge parter battler på slagkraftige og afgørende nuancer indenfor et tilfældigt synspunkt, opdager man i konkurrencen tilsvarende kvaliteter i det modsatte perspektiv.

De valgte dogmeeksempler har tre fællestræk:

- *For det første dikterer de en bestemt adfærd. Du skal gøre sådan og sådan.*
- *For det andet rummer de en overdrivelse. Du skal anvende én bestemt samtaleteknik i enhver respons eller udelukkende producere argumenter for dette ene synspunkt.*
- *For det tredje overdriver de en bestemt adfærd eller tænkning, som er uvant. Du skal lære en ny samtaleteknik eller argumentere for et andet synspunkt, end du plejer.*

Disse fællestræk - skal'et og overdrivelsen af en bestemt adfærd, som er uvant – kendetegner som udgangspunkt de dogmer, man anvender i Villa Venire.

Forskellen på dogmer og regler – en hensigt til forskel

Det første fællestræk - skal'et – finder vi også som et kendetegn ved reglen. Men dogmerne kan ikke reduceres til en regel eller en bestemmelse.

Reglen har en regulerende funktion. Den regulerer adfærd og skaber orden. Dogmer har en frigørende funktion. De 'tvinger' os til at sige og tænke noget nyt, og frigør os dermed fra det, vi plejer at gøre.

Et passende motto for dogmet er derfor, at det frigør gennem tvang. Jørgen Danelund beskriver den frigørende funktion på følgende måde: *Alle de dogmer, vi arbejder med i Villa Venire, indeholder nogle forestillinger om andre mulige forbindelser og bevægelser. Hvis den traditionelle forståelse af dogmer er, at de fastlåser bevægelser, så er vores dogmer en slags anti-dogmer.*

Dogmer kan således beskrives som en slags anti-dogmer, fordi de frigør os fra det dogmatiske, fra 'plejer' og fra de regler, vi stiltiende eller eksplicit følger til hverdag.

Af M. Phil. Louis Vingaard Jensen

**– en dogmefortælling
fra Villa Venire**

Dogmer har også mere på hjerte end regler. De vil sætte os i forbindelse med det nye, med det uvante, det være sig en ny samtaleteknik eller et fremmed synspunkt. Det er målet. Midlet bliver for dogmet tvang og overdrivelse. Thorkild Olsen understreger, at indsigten ligger i overdrivelsen. Det skal forstås på den måde, at du kommer i forbindelse med en ny samtaleteknik, fordi du bruger den i overdreven grad. Du kommer i forbindelse med et synspunkt, du normalt er modstander af, fordi du argumenterer for det i overdreven grad. Bagefter ser du nuancer og kvaliteter i synspunktet, som du ikke så før. Du er på den måde blevet en erfaring rigere. Reglen har ikke samme kvalitet. Du bliver ikke en erfaring rigere, fordi du overholder færdselsreglerne, eller fordi du foretager interviews ud fra en regel, der siger, at I har ti minutter til at interviewe hinanden. Der skal mere til. Der skal med systemisk terminologi en tilpas forstyrrelse til. Dogmet kan ikke garantere, at en tilpas forstyrrelse finder sted. Men dogmet er til forskel fra reglen pr. definition søgt udstyret med en tilpas forstyrrelse.

Dogmet har i øvrigt en mere eksperimentel karakter end reglen. Som Christine Secher udtrykker det:
Der er noget mere eksperimentelt ved at kalde det et dogme frem for en regel. Her er det okay at fejle. En regel er anderledes. Her er vi mere faste på, at reglen ikke må brydes.

Dogmet inviterer dermed til en mere legende og afprøvende omgang med 'skal'et', end reglen gør.

Et læringsgreb – dogmer og 1:1:1 modellen
*Hvordan går man fra duelig til mestring?
Hvordan træner man folk, der er så dygtige i forvejen? Folk, som bare kan hive deres vanlige værktøjskasse op og så ellers gå i gang med en øvelse, om det er coaching eller interview.
Hvordan får man dem til at kvalificere erfaringer med henblik på ny læring? Det er som om, at dogmerne gør det muligt.*
- Thorkild Olsen, Villa Venire

I Villa Venire er spørgsmålet om læring også et spørgsmål om, hvordan dygtige mennesker, som har masser af erfaring med sig i rygsækken, erhverver sig nye erfaringer - ikke bare mere viden og nye refleksioner - men mærkbare erfaringer med en konkret samtaleteknik eller en bestemt måde at tænke på.

Villa Venire har derfor udviklet en pragmatisk læringsmodel - 1:1:1 modellen - der anskueliggør en læringsmæssig bevægelse fra Det kendte, til Det nye, til Det næste. Hvor Det kendte, altså de kendte erfaringer, svarer til det første 1 i modellen. De nye erfaringer til det midterste 1. Og de næste erfaringer til det sidste 1.

Pointen er i denne sammenhæng, at bevægelsen fra det første 1 til det midterste 1 kan være en vanskelig affære, især når man som i Villa Venire arbejder med mennesker, der ved og kan en masse i forvejen. Disse mennesker giver ikke nødvendigvis frivilligt plads til nye og andre erfaringer end dem, de allerede har på lager.

Af forståelige grunde. De kendte erfaringer har forrang, fordi de har tjent som brugbare og velfungerende pejlemærker i mange forskellige situationer og over en længere periode. Det nye har endnu ikke vist sit værd.

Der opstår imidlertid kun læring, hvis vi handler og tænker anderledes, end vi plejer. Netop derfor er dogmer et effektivt redskab til læring. For dogmer fremtvinger og overdriver Det nye, mens de blokerer Det kendte. Du skal eksempelvis anvende nøgleord og spejling i enhver respons, uanset om det føles naturligt eller mest hensigtsmæssigt i situationen. Det kendte får en pause. Det nye dyrkes på fuldt blus. På den måde skaber dogmerne plads til nye erfaringer, og ny læring.

Dogmets læringsmæssige virkninger kunne i denne sammenhæng illustreres med figuren: (1) : 1 : 1. Det første 1 fra den pragmatiske læringsmodel har her fået en parentes, fordi dogmet sætter Det kendte på pause. Mens det midterste 1 er blevet tykkere, fordi dogmet overdriver det nye.

Mærkbar læring – et snævert fokus
Når man underviser og træner folk, sker der desværre ofte det, at man forsøger at træne for mange ting på én gang. Her kan dogmet være en hjælp. Dogmet giver nemlig en legitimitet til at sige: Nu fokuserer vi på én ting, som I skal prøve af. På den måde opnår I en erfaring med den ene ting, og den erfaring kan I så efterfølgende forholde jer til.

Dogmet indsnævrer altså fokus, så du kan mærke virkningerne af det, du træner eller øver dig på. Så du kan mærke, hvad du lærer. Bagefter kan du evaluere læringen på et kvalificeret grundlag og beslutte dig for, om du vil tage den med dig videre frem (Det næste).

Dermed ikke sagt, at dogmer garanterer overførelsen af en bestemt viden eller kunnen. Det er muligt, at den viden eller erfaring dogmetræningen afstedkommer, på ingen måder ligner den, som var tiltænkt i undervisningsplanen. Dogmet er således ikke svaret på, hvordan vi bedst overfører konkret viden eller kunnen fra menneske til menneske. Men det kan være et hjælpsomt arbejdsredskab, når målet er træning af bestemte færdigheder.

Dogmer og læringstransfer
Det gode ved dogmerne er, at de er let overførbare. Folk kan bruge dem til træning og læring, men også på deres egen arbejdsplads, hvis de eksempelvis vil have nogle andre virkninger ud af møderne
- Christine Secher, Villa Venire

” Der er noget mere eksperimentelt ved at kalde det et dogme frem for en regel. Her er det okay at fejle.

Christine påpeger i ovenstående, at dogmer skaber læring, som er nem at overføre fra én kontekst til en anden. Altså at man via dogmer kan imødekomme den klassiske problematik omkring læringstransfer. Et dogme kan nemlig med større lethed overføres til en hjemlig praksis end den store forkromede teoribygning i alle dens afkroge.

Dogmet siger: Her er en metodik eller forholdemåde. Den er ikke svaret på alt, men du kan tage den med hjem og bruge den med det

Forsættes på side x

Monstrøsitetens tankebobbel

”I udkanten af vores stamtræ ligger millioner af skeletter fra slægtninge, der ikke var bange nok, ikke paranoide nok

– og hvis ikke evolutionen havde udstyret os med neurofysiologisk mekanik, som gør os særdeles opmærksomme på bevægelsen i tusmørket og kradselyden under sengen, ville vi ikke have nogen skræk-historier i dag. Og så ville alle overnaturlige monstre fattes levebrød.”

Citat fra Monstre af Mathias Clasen, Tænke-pauser 3, Aarhus Universitetsforlag, 2012

Matematikken er udsprunget fra intet

For at forstå, hvordan matematikere kigger på ingenting, må vi introducere et nyt begreb: mængder.

Vagn Lundsgaard Hansen forklarer:

»En mængde er en afgrænset samling af elementer. Den tomme mængde indeholder ingen elementer. Hvis man forestiller sig, at man har et rum med fem stole, så har man en mængde på fem stole. Men som en delmængde af de fem stole, er der en delmængde på 4 stole, en delmængde på 3 stole og så videre. Men samtidig er den tomme mængde også altid tilstede. Hvis du fjerner de fem stole, vil du have et tomt rum. Altså har du hele tiden potentialet for den tomme mængde. Det vil sige, at ingenting er en del af alting.«

»Men den tomme mængde i rummet med de fem stole, er den samme tomme mængde, som findes i en stald med syv køer. Men delmængden på tre stole er ikke den samme delmængde som tre køer. Den tomme mængde kan man altså ikke se nogen steder – kun ved at se resultatet af fraværet, kan man beskrive den tomme mængde.«

ved Professor i matematik fra DTU
Vagn Lundsgaard Hansen

samme, uden de store oversættelser. Lidt som et læringsmæssigt 'plug-and-play'.

Du behøver eksempelvis ikke forklare dine medarbejdere, hvad du har lært om 'multivers' i Villa Venire, hvis du som leder ønsker at bruge din lærdom på det næste afdelingsmøde. Du kan bare gøre det til et 'multivers-dogme', at du skal stille spørgsmål, som giver plads til mange perspektiver på det emne, I taler om. På den måde tager du 'multivers' med ind i din praksis. Og på den måde undgår du at skulle redegøre for hele teorien bag - en aktivitet som dels er tidskrævende, dels indebærer risikoen for, at du hægter folk af.

Det samme gælder nøgleordsbrug. Du kan nemt overføre nøgleordsdogmet, hvis du siger til dig selv: I dag skal jeg anvende nøgleord i samtlige samtaler.

Du kan også vælge et dogme og gøre det eksplicit for de andre. Det kunne f.eks. være dogmet: I må ikke kommentere på de andres idéer. Et sådant dogme kan være hensigtsmæssigt, hvis formålet med mødet er udviklingen af nye idéer.

To kriterier for konstruktionen af dogmer

Dogmer garanterer ikke overførslen af læring, hverken fra person til person eller fra kontekst til kontekst. Og dogmet, der passer til den ene, passer ikke nødvendigvis til den anden. Der findes således ikke et dogme, som passer til alle i alle situationer. Men dogmer gør overførslen sandsynlig. Og nogle dogmer har af erfaring vist, at de er gangbare på mange mennesker.

Selvom der ikke findes objektive kriterier for, hvornår et dogme skaber bevægelse

De kan i princippet anvendes i en hvilken som helst kontekst, hvor behovet for nye bevægelser og forbindelser er til stede.

og læring, kan det alligevel være en hjælp at tænke to idéer ind i konstruktionen af dogmet:

- Den første er idéen om 'zonen for nærmeste udvikling', som kommer fra den russiske udviklingspsykolog Lev Vygotsky. Det 'gode' dogme i læringsmæssig forstand er dogmet, der rammer zonen for nærmeste udvikling.

- Den anden er Jørgen Danelunds idé om, at det er opgaven, der sætter dogmet.

Det betyder simpelthen, at dogmet skal konstrueres, så det kan løfte en bestemt opgave, hvad enten det er træningen af en bestemt færdighed, udfoldelsen af et bestemt synspunkt eller f.eks. muligheden for at skabe et anderledes møde.

Skitser til en mangfoldig dogmepraksis

Dogmer kan altså løfte mange forskellige typer af opgaver. De kan i princippet anvendes i en hvilken som helst kontekst,

Dogmer er i princippet relevant for de fleste mennesker. For de fleste føler sig ind i mellem fanget i et bestemt, uhensigtsmæssigt mønster. Dogmer et godt bud, hvis man vil bryde disse mønstre.

hvor behovet for nye bevægelser og forbindelser er til stede. Det kunne eksempelvis være i en kontekst, hvor der er behov for nye idéer, hvor dogmer kan hjælpe den kreative proces på vej. Det kunne også være i en kontekst, hvor brugen af dogmer kan hjælpe til udfoldelse og nuancering af modstridende synspunkter eller være en hjælp til selvhjælp ved at bidrage til at opløse negative tankemønstre.

Dogmer er i princippet relevant for de fleste mennesker. For de fleste føler sig ind i mellem fanget i et bestemt, uhensigtsmæssigt mønster. Dogmer et godt bud, hvis man vil bryde disse mønstre.

De mange anvendelsesmuligheder er også en årsag til, at dogmer er blevet et integreret element i den almindelige, hverdagslige kommunikation i Villa Venire. Herom siger Frederikke Larsen:
Det (dogmer, red.) er jo ikke bare noget, vi hiver op af hatten ved festlige lejligheder eller på konsulentopgaver. Det er med til at definere samtaler og møder. Det er lige så meget os selv, vi giver dogmer.

Som eksempel bruger hun et møde, hvor den nytiltrådte bestyrelsesformand Esben Saxtoft Højlund fik stillet spørgsmålet: *Hvorfor vil du gerne være bestyrelsesformand i Villaen, hvis svaret ikke må referere til Thorkild?* Spørgsmålet er stillet i en sammenhæng, hvor det forventes, at Villa Venire's direktør Thorkild Olsen har haft en afgørende betydning for tiltrædelsen. Ved at udstyre spørgsmålet med et dogme eller benspænd (hvis svaret ikke må referere til Thorkild), åbner spørgsmålet op for en anderledes og mere uforudsigelig besvarelse.

Dogmer har et stort potentiale, både i det store og i det små. En fremtidig opgave består i at udfolde dette potentiale, så dogmer som praksis kan komme endnu flere mennesker i endnu flere sammenhænge til hjælp. Forhåbentlig kan denne artikel været et første skridt på vejen.

To historier om DOGMEPRAKSIS

Et anderledes møde

Helene sætter sig i sin kontorstol med kuglepennen i hånden. Der skal være møde om en times tid, og hun har fået tildelt rollen som mødeleder. På bordet foran hende ligger programmet for mødet med de mange punkter, som de skal nå igennem. Det ligner et typisk mødeprogram. Først det og så det og så det og så det og så det. Hun kan næsten ikke holde det ud. Hvorfor ligner alle møder hinanden? Kunne de ikke snakke ud fra og'erne i stedet? Et smil breder sig på hendes læber. Selvfølgelig, jeg gør det til et dogme, at vi skal snakke ud fra og'erne! Hun læner sig godt tilbage i stolen med et eftertænksomt udtryk i ansigtet. Ja, hvorfor ikke. Og'erne binder ting sammen... Der er to minutter til, at mødet skal begynde, og Helene er på vej til mødelokalet i den anden ende af bygningen. På vejen derhen spekulerer hun over, om de andre mon går med på legen. Hun ved, at de er med på lidt af hvert. Men samtidig har de alle sat en masse ting på programmet. Da hun træder ind i mødelokalet, har de andre allerede taget plads på deres sædvanlige stole. Nogle har printet mødeprogrammet ud og sidder med det foran sig. Andre har endnu ikke fundet deres papirer frem. Snakken går på tværs af bordet, og hun fornemmer, at de er i godt humør. Samtidig mærker hun sommerfuglene i maven, Åh nej, hvordan skal det gå? Hun sætter sig ned og venter lidt spændt og nervøs til der bliver stille. Da der bliver stille, tager hun ordet. "Jeg ved godt, at I sidder med et program foran jer. Men i dag synes jeg, at vi skal gøre noget andet, end det, vi plejer. Så i stedet for at følge punkterne på dagsordenen, synes jeg, at vi skal lægge ud med en stribe 'og-historier'. Og det kommer til at foregå på den måde, at vi hver især skal tale om ud fra et af "og" erne på dagsordenen. Dogmet er altså, at taleren skal begynde sit indlæg med at sige 'og' og pege på et mellemrum mellem to punkter på dagsordenen. Med det samme kan hun se smil, men også panderynken. Hun forklarer, at hun selv har svært ved at være motiveret, ved synet af dagsordener med 16 punkter. At der er plads til forbedring. Det kan alle nikke til. Så uden at hun helt kan forklare hvordan, ser det ud til, at alle er klar til at prøve noget nyt. Py ha, tænker hun. "Nå, ja og så en sidste ting. Jeg starter." Hun indleder fortællerunden med at tale om 'og'et mellem punktet om afrapportering fra et projekt og orientering om et nyt koncept for MUS. Mens hun taler, kan hun se, hvordan projektets formål og MUS konceptets format faktisk understøtter hinanden. De andre lytter. Da hun har fortalt historien til ende, bliver der stille. En særlig ro og lejrbaalsstemning sænker sig over selskabet. Og uden videre instrukser indleder den næste mødedeltager sin historie med: "Og når jeg ser på ideen om, at vi skal kvalitetstjekke vores teammøder sammen med trivselsundersøgelsens punkt om manglende anerkendelse tænker jeg..." Og sådan går de næste to timer med den ene og-fortælling efter den anden.

For dem, der deltog på mødet, blev det en ganske særlig begivenhed, hvor noget usædvanligt skete. Nogle beskriver det også som en "magisk" begivenhed. Som minimum fik Helene ved hjælp af sit og-dogme skabt anderledes mulige forbindelser mellem punkterne på dagsordenen og mellem deltagerne på mødet.

Den "frække" kursist.

Jeg tager en sidste slurk af kaffen, lukker døren til lokalet i og præsenterer straks kursisterne for den første øvelse. "Velkommen tilbage fra pausen. Nu skal I lave en interviewøvelse, hvor I arbejder med nøgleord. Under øvelsen skal I følge et nøgleordsdogme, der går ud på, at interviewer skal bruge nøgleord i enhver respons..." Mens jeg forklarer om øvelsen og alle de positive effekter ved nøgleordsbrug, bemærker jeg især én af kursisterne. Det er en mand i slutfyrrene. Jeg husker ham som "ingeniøren". Han sidder ved det midterste bord med korslagte arme og rynkede bryn, skeptisk i sin udstråling. Han siger det ikke til mig, men det går hurtigt op for mig, at han har besluttet sig for at drille mig lidt. Så snart øvelsen går i gang, lægger han hårdt ud med én sætning, som makkeren må arbejde med. "Jeg skal cykle på arbejde hver dag". Andet siger han ikke. Det gibber i makkeren, for hvad skal de nu snakke om. Det er et utrolig kedeligt emne. Men makkeren er en meget pligtopfyldende person, så vedkommende tænker. "hmm, cykel", og stiller derefter spørgsmålet: "Er du glad for din cykel?" Ingeniøren morer

sig over situationen. For nu føler han, at han kører sin makker rundt i manegen. Han fortsætter derfor legen: "Ja, ja, jeg er meget glad for min cykel. Jeg har både en mountainbike og racercykel. Jeg har faktisk tre cykler..." Han fortæller ivrigt om sine cykler, mens makkeren tålmodigt lytter og venter. Men på et tidspunkt skal de videre i samtalen og efter lidt eftertænksomhed, siger makkeren: "Jamen du sagde, at du 'skal' cykle. Hvorfor siger du 'skal'?" Ingeniøren tænker sig lidt om. "Hmm, 'skal', jamen det er fordi, at hvis jeg ikke cykler, altså hvis jeg ikke hele tiden bestræber mig

For dem, der deltog på mødet, blev det en ganske særlig begivenhed, hvor noget usædvanligt skete

på at bevæge kroppen mest muligt, så føler jeg mig ikke særlig godt tilpas. Det betyder rigtig meget". "Nå...", siger makkeren, "... det betyder rigtig meget". Makkeren har end ikke formuleret et spørgsmål, før ingeniøren uddyber, hvad det betyder. Han snakker og snakker og snakker. Om, hvad det vil sige at være et menneske, som har brug for at mærke kroppen arbejde, op imod andre forventninger til at være en dygtig professionel, som intet har med kroppen at gøre. Om vigtigheden af at holde sig selv på plads i verden ved hjælp af kroppen, osv. Det ender med, at ingeniøren bliver så opslugt af samtalen, at han fuldstændig glemmer sin oprindelige intention om at drille.

Plotbox – Introduktionskursus

Næste hold
d. 6. september 2013.

I samarbejde med Institut
for Ledelse og Forvaltning,
Professionshøjskolen Metropol:

**6 ugers kurser – gratis
for ledige akademikere**

Proceskonsulent og coach –
facilitering og ledelse i virk-
somheder og organisationer

Ledelse, Coaching, Proceskonsultation : Venire Uddannelsen & Venire Certificeringen

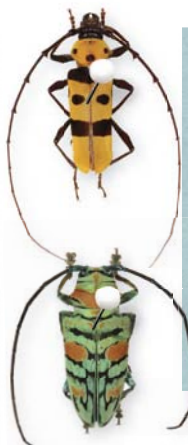
Hold 10 begynder i november

Dyrk konflikten og styrk debatten

Workshop den 28. oktober 2013

Narrativ ledelse af velfærdsinnovation

2 dages kursus i efteråret.
1. og 2. oktober.

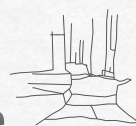
Samtaler

• Først etik, så teknik • Først mødet,
så matchet • Først du, så jeg

- Granvoksne samtaler
- Coaching
- Supervision
- Rådgivning
- Vejledning
- Helende samtaler

villa
Venire

Følg med og læs mere på
vores [linkedin](#) profil og på [villavenire.dk](#)

villa Venire

REDAKTION

Skrivende redaktør: Frederikke Larsen, Villa Venire
Direktør Thorkild Olsen, Villa Venire

BILLEDER

New York Public Library, Stocksy & Istock

MONSTERILLUSTRATION/BAGSIDE

Malthe Larsen Löfvall

GRAFISK DESIGN

Edvard/Emil grafisk design
edvard.emil@gmail.com
T 262 510 73

villa
Venire

Villa Venire A/S

T 2785 3920

@ info@villavenire.dk

Langebrogade 4, 1411 København K